

!

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ПОТУШНЯКА

1 березня 2009 року сумна звістка облетіла Ужгород, Іршавщину. Відійшов у вічність Михайло Федорович Потушняк із званої на Срібній Землі родини Потушняків. Залишила нас людина, безмежно віддана отчому краю, історик, археолог, патріот України, для якого людський вимір минувшини завжди залишався імперативом наукової діяльності.

М.Потушняк народився зимової днини 7 лютого 1946 року в Ужгороді в сім'ї відомого українського письменника, етнографа, археолога, фольклориста, мовознавця Федора Потушняка, що і визначило його подальший фаховий вибір. Навчаючись на історичному факультеті Ужгородського державного університету (тепер – УжНУ) бере активну участь в археологічних експедиціях, виступає на всесоюзних і республіканських студентських конференціях. У 1966 році опублікував першу працю, присвячену неолітичним старожитностям Закарпаття. Саме з цього часу колом наукових зацікавлень М.Потушняка стала первісна археологія, неоліт та енеоліт Верхнього Потисся.

Після закінчення університету в 1969 році протягом 1971-1972 років працював науко-

вим співробітником госпдоговірної тематики кафедри загальної історії УжДУ. У грудні 1972 року, коли в Ужгороді створюється група Інституту археології АН УРСР, М.Потушняка зараховано на посаду молодшого наукового співробітника. З цього часу його трудова діяльність нерозривно пов'язується з академічною наукою. У 1985 році - науковий співробітник Ужгородської групи відділу археології Інституту суспільних наук АН УРСР, а з 1993 року - Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України.

З 1972 року розпочав вивчення старожитностей неоліту-енеоліту, очолюючи загін Закарпатської археологічної експедиції. Як відомо, 70-80 роки ХХ ст. - це час, коли на Закарпатті відбувалися великі земляні роботи, пов'язані з меліорацією земель, будівництвом Транскарпатської шосейної дороги, прокладанням нафто- і газопроводів. Вони вимагали проведення невідкладних охоронних розкопок у місцях земляних робіт. М.Потушняком вперше здійснено охоронні розкопки великими площами в селах Запсонь, Мала Добронь, Дерцен, Серне, Баркасово, Неветленфолу (2-4 тис.м² культурної площі), які значно поповнили джерельну базу, дали можливість відтворити матеріальну і духовну культуру неолітичних племен, суспільний лад, датування.

За час роботи М.Потушняк виявив, обстежив і дослідив понад 15 нових пам'яток доби неоліту-енеоліту. Стационарні розкопки проведено на поселеннях старчево-крішської культури Запсонь-Мала Гора (1976-1977, 1982) та Серне-Кіш Меже (1977-1978, 1988), багат шарових поселеннях Дерцен-Мала Гора (1975, 1978, 1983) та Запсонь-Ководомб (1982-1992). Наслідки широкомасштабних польових досліджень дозволили М.Потушняку виділити нову археологічну культуру доби середнього неоліту - культуру мальованої кераміки та накреслити етнокультурну ситуацію, що склалася за доби неоліту-енеоліту у північно-східному Потиссі.

М.Потушняк - автор та співавтор понад 50 розвідок і статей, опублікованих в академічному виданні «Археологія Української РСР», угорських, словацьких, румунських часописах. На жаль, залишилася в рукопису монографія «Поселення середнього неоліту Балоца біля села Дерцен Мукачівського району», яку автор не

встиг завершити...

Світла пам'ять про Михайла Федоровича Потушняка назавжди збережеться в серцях скорботної родини, колег, друзів, всіх, хто його

знав. Все зроблене вченим - це значне надбання закарпатської археологічної науки, в яку він вписав яскраву сторінку.

Пеняк П.С.